

MAHALLIY HUKUMAT VA TARTIBGA SOLUVCHI ORGANLARINING INNOVATSIYALARNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI: O'ZBEKISTON VA RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI

G.M.Qudratova

Osiyo xalqaro universiteti, Buxoro

Hukumat va tartibga soluvchi organlari innovatsiyalarni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, ularning faoliyatlari qonunchilik va normativ hujjatlarni ishlab chiqish, tadbirkorlik muhitini yaxshilash va uni qo'llab-quvvatlash jarayonida o'zini namoyon qiladi (Lundvall, 2010). Innovatsion iqtisodiyotni yaratish uchun zaruriy sharoitlar yaratish jarayonida innovatsiyalarni rag'batlantirish uchun davlatning ishtiroki kengashlar va yordam markazlari orqali amalga oshiriladi. Ushbu maqolada hukumat va tartibga soluvchi organlarining innovatsiyalarni rivojlantirishdagi roli, O'zbekiston va rivojlangan davlatlar tajribasi asosida ko'rib chiqiladi.

Raqobatbardosh mamlakatlar innovatsiyalarni rivojlantirishda hukumatning ishtirokini ta'kidlamoqda. Mamlakatlar o'rtasida raqobatni kuchaytirish uchun innovatsiyalar real imkoniyatlar yaratadi. Mamlakatlar iqtisodiy o'sishida innovatsion faoliyatlarning roli har qachongidan ham muhim. Shuning uchun, hukumat va tartibga soluvchi organlarining innovatsion siyosati dolzarb ahamiyatga ega.

20-asrning o'rtalaridan boshlab, ko'plab mamlakatlar innovatsion siyosatlarni rag'batlantirishga qaratilgan dasturlarni amalga oshira boshladilar. Koreya Respublikasi 1960-yillarda davlat orqali iqtisodiy o'sishga erishish maqsadida innovatsiyalarni moliyalashtiruvchi davlat korporatsiyalarini tashkil etdi (Kim, 2000). Yaponiyaning "Innovatsiyalar-2010" dasturi ham yurti yangi texnologiyalar va qo'llab-quvvatlash tizimlari bilan ta'minlashga qaratilgan edi. Xususan, tanqidiy o'tkazilgan tajribalar ko'rsatadiki, davlatning kuchli ishtiroki innovatsiyalarning samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega (Archibugi & Filippetti, 2010).

Hozirgi davrda ko'plab davlatlar innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va tartibga solishda yangi qonunlar ishlab chiqyapti. Zamonaviy tendensiyalar, innovatsion faoliyatlarni rag'batlantirishda turli xil yondoshuvlar va strategiyalarni qamrab oladi. Quyida ularning ba'zilari tahlil qilinadi:

1. **Raqamli Transformatsiya:** Raqamli texnologiyalarning tez rivojlanishi va Internet imkoniyatlarining kengayishi mamlakatlarga innovatsiyalarni yanada mustahkamlash imkonini beradi. Raqamli transformatsiya, ma'lumotlarni to'plash, saqlash va tahlil qilish imkoniyatlarini kengaytiradi, bu esa tashkilotlarga va davlatlarga jarayonlarni samarali boshqarishga yordam beradi. Mamlakatlar raqamli

infratuzilmani rivojlantirishga va raqamli xizmatlarni taklif etishga alohida e'tibor qaratmoqda. Masalan, ko'plab davlatlar o'z davlat xizmatlari va moliyaviy xizmatlarini raqamlashtirish orqali fuqarolarga yanada qulay va tezkor imkoniyatlar yaratmoqda. Raqamli transformatsiya innovatsiyalarni rivojlantirishda asosiy omil sifatida qaraladi, chunki u yangi tijorat modellari va munosabatlarni yaratishi mumkin.

2. **Ijtimoiy Innovatsiyalar:** Bugungi kunda ijtimoiy innovatsiyalar ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ijtimoiy innovatsiyalar, an'anaviy biznes modellariga qaraganda, ijtimoiy muammolarni hal qilishga qaratilgan yangi g'oyalar va yondoshuvlardir. Hukumatlar ijtimoiy muammolarni hal qilish va jamoatchilikning ehtiyojlariga javob berish uchun innovatsion yechimlar ishlab chiqmoqdalar. Ijtimoiy tadbirkorlik va ijtimoiy bizneslar ko'plab davlatlarda kuchaymoqda, masalan, ta'lim, sog'liqni saqlash yoki ijtimoiy xizmatlar kabi sohalarda. Bunday yechimlar davlatning rahbarlik qobiliyatlarini oshirish va jamiyatda barqaror rivojlanishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

3. **Xalqaro Hamkorlik:** Innovatsion rivojlanish bo'yicha xalqaro hamkorlik yanada kuchaymoqda. Har bir mamlakat innovatsion jarayonlarni yanada samarali amalga oshirish uchun o'zaro almashish va tajriba bo'lishishni istaydi. O'zaro hamkorliklar orqali mamlakatlar o'rtasida bilim va tajribalarni baham ko'rishga intilmoqdalar. Yevropa Ittifoqining "Horizon Europe" dasturi kabi xalqaro loyihalar tubdan yangi istiqbollarni ochmoqda va mamlakatlar o'rtasida innovatsion tadqiqotlar olib borishga ko'maklashmoqda. Xalqaro hamkorlik, shuningdek, yangi texnologiyalarni tashqi va ichki bozorlarda muvaffaqiyatli foydalangan holda tarqatishga yordam beradi.

4. **Ekologik Innovatsiyalar:** Ekologik toza texnologiyalar va **barqaror rivojlanish** tamoyillari muhim tendensiyalardan biridir. Kelajakda yashil iqtisodiyotga o'tish yurtlararo raqobatni ko'taradi. Davlatlar ekologik xarajatlarni kamaytirish va iqtisodiy o'sishni barqaror ravishda ta'minlash maqsadida yashil iqtisodiyotni rag'batlantirishga harakat qilmoqdalar. Misol uchun, qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish va energiya samaradorligi bo'yicha innovatsion yechimlar ko'plab davlatlarning siyosatida muhim o'rin egallaydi. Ekologik innovatsiyalar nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilish, balki iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirishga, yangi ish o'rinlarini yaratishga va barqaror o'sishni ta'minlashga yordam beradi.

Xorijiy mutaxassislar tomonidan ta'kidlanganidek, hukumatning innovatsiyalarni rivojlantirishdagi yondoshuvi rivojlangan davlatlar tajribasi bilan solishtirganda, ba'zi farqlar mavjud. Singapur innovatsion tizimining muvaffaqiyatiga davlat tomonidan

moliyalashtirilgan tadqiqot va rivojlanish dasturlarini faol qo'llab-quvvatlash orqali erishgan (Wong, 2017). Shuningdek, davlatning innovatsion ekotizimlarda o'zaro hamkorlik va tashqi investitsiyalarni jalb etishdagi o'rni muhim ahamiyatga ega.

Kelajakda hukumat va tartibga soluvchi organlarining innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlashida yangi qoidalar ishlab chiqilishi kutilyapti. Yana bir jihat sifatida, davlat va xususiy sektor o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish, innovatsion tadqiqotlarni moliyalashtirish va yangi texnologiyalarga yuk tashish jarayonlarini rivojlantirish kutilmoqda. Innovatsion harakatlar orqali iqtisodiy o'sishni va raqobatbardoshligini oshirish imkoniyatlari mavjud.

Bajarilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, hukumat va tartibga soluvchi organlari innovatsiyalarni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Xorijiy tadqiqotchilarning tajribasi va fikrlari innovatsion siyosatlarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun hukumatning faol ishtiroki iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshligini ta'minlashga yordam berishi mumkinligini ko'rsatadi. Kutilayotgan kelajakda hukumat va tartibga soluvchi organlarining innovatsion faoliyatlarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan qoidalar yaratishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Supiyevna, B. M. (2025). G'AZNACHILIK-DAVLAT MOLİYASINING ENG MUHIM BO'LAGI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(5), 117-123.
2. Supiyevna, B. M. (2025). BUDGETING IN THE PUBLIC SECTOR. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(6), 90-95.
3. Sodiqova, N. (2025). METHODOLOGY FOR DEVELOPING STUDENTS' TECHNICAL THINKING IN ECONOMICS CLASSES. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(1), 885-891.
4. Islomova, M., & Sodiqova, N. (2025). ILM-FAN VA TA'LIMDAGI INNOVATION RIVOJLANISHNING DOLZARB MUAMMOLARI. *Modern Science and Research*, 4(2), 300-307.
5. Bahodirovich, X. B., & To'rayevna, S. N. (2025). LOMBARD TASHKILOTLARI VA ULARNING XIZMATLARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 290-298.
6. Bahodirovich, X. B. (2025). XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA HISOB YURITISH SIYOSATI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(6), 210-215.
7. Ёкубов, А. Б., & Алимова, Ш. А. (2024). МАКРОЭКОНОМИКА: ЭВОЛЮЦИЯ ТЕОРИИ И СОВРЕМЕННОЙ ПРАКТИКИ.
8. Abidovna, A. S. (2025). INVESTMENT PROJECTS: ADVANCED MANAGEMENT AND EVALUATION. *SHOKH LIBRARY*.

9. Hakimovich, T. M. (2025). EKSPORT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 112-121.
10. Hakimovich, T. M. (2025). O 'ZBEKISTONDA EKSPORTNI RAG 'BATLANTIRISH UCHUN FOYDALANILADIGAN MOLIVAVIY VOSITALAR TAHLILI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 141-150.
11. Ibodulloyevich, I. E. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA ISHBILARMONLIK MUHITINI YAXSHILASH ISTIQBOLLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 51, 258-266.
12. EI, I. (2025). MINTAQALAR VA MA'MURIY HUDUDLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLOVCHI IQTISODIY TIZIM SIFATIDA. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(6), 58-69.
13. Azimov, B. F., & Yodgorova, Z. Y. (2025). METHODS OF STUDYING THE STATE OF COMPETITION IN THE EDUCATIONAL SERVICES MARKET. *SHOKH LIBRARY*.
14. Azimov, B. F. (2025). INNOVATSIYALARNI QO 'LLAB-QUVVATLASH XIZMATLARI: ISPANIYA, POLSHA VA BOLGARIYA TAJRIBALARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(4), 12-23.
15. Raxmonqulova, N. O. (2025). DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY ON A GLOBAL SCALE AND THE EXPERIENCE OF COUNTRIES. *SHOKH LIBRARY*.
16. Қизи Рахмонқулова, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ҲУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. "Экономика и туризм" международный научно-инновационной журнал, 6, 14.
17. Shadiyev, A. X. (2025). DEVELOPMENT OF THE CURRICULUM FOR ECONOMIC DISCIPLINES IN PRIVATE UNIVERSITIES. *FARS International Journal of Education, Social Science & Humanities.*, 13(1), 389-396.
18. Shadiyev, A. X. (2025). METHODS OF TEACHING THE "ECONOMIC THEORY". *SHOKH LIBRARY*.
19. Zaripova, G., & Naimova, N. (2025). INFLYATSIYA VA UNI BARTARAF ETISH CHORA-TADBIRLARI. *Modern Science and Research*, 4(2), 371-378.
20. Akbarovna, N. N. (2025). PROBLEMS OF INCREASING INVESTMENT ACTIVITY IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION. *SHOKH LIBRARY*.
21. Jumayeva, Z. (2023). BASICS OF NATIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT. *Modern Science and Research*, 2(12), 296-300.

22. Bostonovna, D. Z. (2023). CONCEPTUAL BASIS OF IMPROVEMENT OF BANK AUDIT IN COMMERCIAL BANKS. *IMRAS*, 6(6), 118-124.
23. Tagayeva, R., & Bobojonova, M. J. (2025). BYUDJET, UNING SHAKLLANISHI VA TAQSIMLANISHI. *Modern Science and Research*, 4(2), 387-393.
24. Bobojonova, M. J., & Toshev, M. H. (2025). JAHON BOZORIDA YASHIL IQTISODIYOTNI MOLIYALASHTIRISH TENDENSIYASI: FAKTLAR VA KO'RSATKICHLAR ASOSIDA TAHLIL. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(4), 120-128.
25. Жумаева, З. К. (2024). РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКИХ ИНДУСТРИЙ КАК ФАКТОР РОСТА НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ: ОБЗОР ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА И ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.
26. Жумаева, З. К. (2024). Инвестиционная Активность Как Основной Элемент Организационно-Экономического Механизма Маркетинга Территории. *Miasto Przyszłości*, 55, 1411-1417.
27. Ibragimov, A. (2025). PROSPECTIVE WAYS OF ATTRACTING FOREIGN INVESTMENT TO THE NATIONAL ECONOMY. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(1), 137-143.
28. Qahhorova, J., & Ibragimov, A. (2025). XORIJIY INVESTITSİYALAR AHAMIYATI, OMILLARI VA ISTIQBOLLARI. *Modern Science and Research*, 4(2), 283-291.
29. Алимова, Ш. А., & Джураева, М. С. (2025). ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ПРОЕКТЫ: УПРАВЛЕНИЕ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 81-87.
30. Игамова, Ш. З. (2024). МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ФОРМИРОВАНИЮ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ. *Gospodarka i Innowacje*, 43, 335-340.
31. Baxtiyorova, J., & Djurayeva, M. S. (2025). BOZOR IQTISODIYOTI SHAROITIDA RAQOBATNING ROLI. *Modern Science and Research*, 4(2), 477-485.
32. Husenov, A., & Qudratova, G. (2025). RAQOBAT VA RAQOBAT STRATEGIYALARI: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR. *Modern Science and Research*, 4(2), 292-299.
33. Azimov, B. F., Maksudovich, A. Z., & Qudratova, G. M. (2025). THE IMPORTANCE OF INNOVATION IN ENHANCING THE COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION UNIVERSITIES. *SHOKH LIBRARY*.
34. Qudratova, G. M. (2025). THE EVALUATION OF UNIVERSITY COMPETITIVENESS: A REVIEW OF METHODOLOGIES. *SHOKH LIBRARY*.

35. Bahodirovich, K. B., & Mahmudovna, Q. G. (2025). RISK REGULATION IN BANKING SYSTEM. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 231-237.
36. Bahodirovich, X. B., & Mahmudovna, Q. G. (2025). RIVOJLANGAN DAVLATLAR BANK TIZIMI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 396-404.
37. Bahodirovich, X. B., & Mahmudovna, Q. G. (2025). TIJORAT BANKLARINING MOLIVAVIY XIZMATLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 223-230.
38. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). OLIY TA'LIM MUASSASALARINING INNOVATSION FAOLIGINI OSHIRISH MINTAQANI IJTIMOY VA IQTISODIY YUKSALTIRISH GAROVI SIFATIDA. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(4), 46-54.
39. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). ISPANIYADA INNOVATSIYALARNI QO 'LLAB-QUVVATLASH SOHASIDAGI ILG 'OR TAJRIBALAR. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(4), 24-35.
40. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASIDAGI IJTIMOY VA IQTISODIY HOLAT, HUDUDDA SANOATNI RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(5), 23-30.
41. Bahodirovich, K. B., & Mahmudovna, Q. G. (2025). TYPES OF CREDIT PRODUCTS. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 269-277.
42. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). OZBEKISTONDA INNOVATION FAOLIYATNI MOLIVALASHTIRISH STRATEGIYASI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(4), 36-45.
43. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). INNOVATSION FAOLIYATNI QO 'LLAB-QUVVATLASHNING YEVROPA MAMLAKATLARI TAJRIBALARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(5), 35-44.
44. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). INNOVATSIYALARNI QO 'LLAB-QUVVATLASHNING TASHKILIY TUZILMALARI: INFRATUZILMAVIY TASHKILOTLAR. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(5), 25-34.
45. Azimov, B. F., Maksudovich, A. Z., & Qudratova, G. M. (2025). INNOVATIVE ACTIVITY AS A FACTOR IN ECONOMIC DEVELOPMENT. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 12(01), 453-459.
46. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). TIKUVCHILIK SANOATI KORXONALARIDA BAZAVIY INNOVATSION STRATEGIYALARNI

TAKOMILLASHTIRISH. MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS, 1(3), 332-336.

47. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). AHOLINING OZINI OZI BANDLIGINI TAMINLASHNING MAZMUN-MOHIYATI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 162-166.

48. Azimov, B. F., Shadiyev, A. X., & Qudratova, G. M. (2025). TANNARX VA UNING IQTISODIY TAHLILDAGI ROLI: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 86-93.

49. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). KORXONADA ISH HAQI TO'LASH TIZIMLARI VA SHAKLLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 279-285.

50. Qudratova, G. M. (2024). METHODOLOGY OF ANALYSIS OF COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN BUKHARA REGION. *International journal of artificial intelligence*, 4(10), 341-345.

51. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). OZINI OZI BANDLIGINI TAMINLASHNING ILGOR XORIJIY TAJRIBASI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 176-181.

52. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). ENTERPRISE MARKETING STRATEGY. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 259-265.

53. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). MONOPOLIYA VA ANTIMONOPOL SIYOSAT. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(2), 464-468.

54. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). AHOLINING O'ZINI O'ZI BANDLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(2), 321-325.